

Topografische bijzonderheden van Amsterdamse stadsuitbreidingen en sporen van polderbebouwing in de geannexeerde gebieden

Bron: Stadsuitbreidingen 1877-1921

<http://www.theobakker.net/pdf/annexaties.pdf>

Uit 'Stadsuitbreidingen 1877-1921 is een stuk overgenomen dat betrekking heeft op het Schapenburgerpad. Uit de stukken is te lezen dat men rond 1850, bij de oorspronkelijke planning van het Vondelpark ook de percelen aan het Schapenburgerpad wilde verwerven. Het is niet gelukt om deze percelen aan te kopen. Dit is de voornaamste reden dat het Vondelpark nog steeds 'smal' begint aan de Stadhouderskade en pas een stuk verderzich verbreedt. Het is heel goed voorspelbaar dat de unieke eigendomssituatie (het gemeenschappelijk eigendom) de reden is dat het Schapenburgerpad en aangrenzende percelen niet kon worden verworven. Immers, er hoefde maar één eigenaar tégen te zijn en het plan ging niet door ...

Vondelparkbuurt

In het gebied buiten de Singelgracht liepen ter hoogte van het Leidse Bos een aantal paden de polder in die reeds bebouwd waren bij de annexatie. Dat maakte dat de rest van de bebouwing, ondanks ophoging, dezelfde structuur volgde. Te beginnen met de weg naast de Heiligewegsvaart (Overtoom), dan het Leyendorperpad (nu Vondelstraat), Zandpad (ligt er nog) en Schapenburgerpad (ligt er nog gedeeltelijk).

Naamgever voor de buurt is het Rij- en Wandelpark, sinds 1867 Vondel(s)park geheten. Initiatiefnemer was een particulier, C.P. van Eeghen, die in 1864 een "park-commissie" oprichtte. Die wist voldoende kapitaal bijeen te brengen om de eerste 10ha aan het Leidsebosje te kopen.

Vader en zoon Zocher, tuinarchitecten in Haarlem, werden aangezocht een ontwerp te maken en datzelfde jaar werd begonnen met de aanleg. In 1877 werd het park uitgebreid tot de Amstelveenseweg; tot de annexatie van 1896 lag het park dus gedeeltelijk op grond- gebied van Nieuwer-Amstel. Ook het ontwerp voor de rest van het park kwam van Zocher (zie afbeelding p.30).

De aangekochte grond omsloot twee obstakels die niet be- machtigd konden worden: het Schapenburgerpad en societeit "de Hereeniging". Toen er geen zicht meer was op het bemachtigen van ook die percelen werden ter financiering van de uitbreiding richting Amstelveenseweg de afzijdig liggende stroken verkocht. Op een strook ten zuiden van het Schapenburgerpad, werd een straat gerooid (sinds 1876 P.C. Hooftstraat) en de commissie verkocht zelf de percelen.

Een strook rond het Leyendorperpad werd verkocht, waarvoor o.a. de architect van het Rijksmuseum, P.J.H. Cuijpers, een plan voor bebouwing indiende, waardoor in 1867 de Vondelstraat ontstond. Beide straten werden alleen voltooid op het grondgebied van Amsterdam; het investeren in nutsvoorzieningen op Nieuwer-Amstels grondgebied stuitte op onwil van het stads- bestuur. In 1890 kwam de socie- teit met tuin alsnog in veiling, waarop particulieren huizen bouwden aan de latere Roemer Visscherstraat. De concessies voor al deze projecten waren onderhevig aan plannen voor het doortrekken van de rondweg die aan moest sluiten op de Ceintuurbaan/Van

Baerlestraat en Bilderdijkstraat. Dat hield in dat een brede strook onbebouwd gelaten moest worden. De parkcommissie zag echter niet veel in een gelijkvloerse kruising en er werd intensief onderhandeld met de Gemeenteraad. Het hielp daarbij dat er altijd wel enkele raadsleden of wethouders in de parkcommissie zitting hadden. In 1913 werd eindelijk besloten een viaduct te bouwen maar van uitvoering kwam het niet door de Eerste Wereldoorlog. In 1931 werd het plan weer uit de kast gehaald, in 1938 volgde een besluit en in 1939 de aanbesteding. Daar kwam toen de Tweede Wereldoorlog tussen en pas in 1947 kwam het viaduct gereed en kon dit stuk rondweg als 1e Constantijn Huygensstraat afgemaakt worden. Al die jaren moest het verkeer de omweg door P.C. Hooftstraat en Stadhouderskade maken. Door de toenemende intensiteit van het verkeer kreeg deze straat een van de parallelle straten sterk afwijkend karakter. Het park (op polderniveau!) regelde zelf het waterniveau met een gemaaltje bij de Sophialaan, dat op de Kostverlorenvaart uitsloeg. Dat gemaaltje bediende ook het Willemspark en we vinden het vandaag terug als Amstelveenseweg 115. Langs de Overtoomsevaart stond al sinds mensenheugenis nagenoeg gesloten bebouwing, eindigend bij de Dubbele buurt (zie hieronder). Nadat Amsterdam in 1864 de Vondelstraat gerooid had liet Nieuwer-Amstel in het verlengde daarvan een soortgelijke straat met idem bebouwing rooien voor het zelfde soort publiek. Die Verlengde Vondelstraat sloot met een haakse bocht (Anna van den Vondelstraat) aan op de Overtoom. Verder waren er wat polderhuisjes aan het Kattenlaantje en het Johannapark (beide nog aanwezig).

Lees : OA36(1984)p.2-6 Schapenburgerpad

Tekst bij foto “*Schapenburgerpad in 1960, een restant van Nieuwer-Amstel*”